

mittere audeat: quanto magis in corde polluto: quam immunditiam Deus super omnia execratur: & quæ sola injuria ejus est corpori. Nam & Joseph ille justus propterea findone munda involutum in sepulchro novo corpus Domini sepelivit: præfigurans corpus Domini accepturos, tam mundam mentem debere habere, quam novam.

Qui enim manducat & bibit in digno, iudicium sibi manducat & bibit. Dupliciter reus effectus, præsumptionis scilicet, & peccati.

Non dijudicans corpus Domini. Non discernens à cibo communi.

Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles: & dormiunt multi. Quod si nosmetipsos dijudicavimus, non utique dijudicavimus. Erat præsens correptio, & nunc est: sed quia multa patiuntur, putamus consuetudinis esse, quod culpa est. Tribus sanè causis infirmitates adveniunt corporales. Aut ex tentatione, sicut Job & Tobia: aut ex peccato, sicut Alaph regi, & his qui in præfenti ab Apostolo arguuntur: aut ex aliqua intemperantia, ut Timotheo: & his qui jubentur medicum honorare. Huic tantum causæ, humana potest succurrere medicina. Item significat Corinthios, propter supradictum peccatum, ægrotatione & imbecillitate & morte à Domino esse correptos.

Dum iudicamur autem, à Domino corrumpimur: ut non cum hoc mundo damnemur. Correptio, paternæ est pietatis, ut poeniteamus: ne cum infidelibus mundi damnemur in æternum.

Itaque fratres mei, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate. Si quis esurit, domi manducet. Quia nemo alium expectabat, ut communiter offerretur.

Ut non in iudicium conveniatis. Non in sanctificationem, sed ad iudicium conveniebant.

Cætera autem cum venero, disponam. Cætera de ipsius mysterii sacramento.

Caput XII.

DE spiritualibus autem. Incipit de spiritualibus sacramentis. Crescente fide, jam linguarum gratia (quam propter infideles acceperant) desinebat: hinc ergo plurimi contristati, adhuc etiam hanc gratiam habentibus invidabant, omnibus donis hanc majorem esse putantes.

Nolo vos ignorare, fratres. Nolo vos hujus mysterii necire rationem.

Scitis autem quoniam cum gentes essetis, ad simulacra multa. Hoc est, irrationabiles, secundum Prophetam dicentem: Similes illis fiant qui faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis.

Propterea ducemini entes. A magis vel aruspibus idolorum.

Ideo notum vobis facio, quod nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesu. Utinam irrationabiles mobileque non sitis: cum religione enim & mores mutare debetis & nosse vestre fidei rationem.

Et nemo potest dicere, Dominus Jesus: nisi in spiritu sancto. Quomodo ergo operarios iniquitatis Dominus cognoscet, si etiam virtutes sint operati: & Deus malis operibus denegatur? Sed nemo potest in Spiritu sancto Dominum appellare, nisi qui eum & verbis, & operibus confitetur. Item docet Corinthios, nisi in Spiritu sancto, hoc est, in bonis operibus conversantes, Dominum Jesum dicant, eis profectio non posse, sicut & ipse Dominus in Evangelio dicit: Non omnis qui dicit mihi, Domine Domine, introibit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem patris mei.

Divisiones verò gratiarum sunt, idem autem spiritus. Et divisiones ministracionum sunt, idem autem Dominus. Et divisiones operationum sunt, idem verò Deus: qui operatur omnia in omnibus. Hic vult ostendere gratiæ Spiritus sancti divisiones esse, non ipsius. Et quamvis hic locus proprie contra Macedonios faciat, qui Spiritum sanctum negant esse Deum. Dicendo enim, semper idem, omnia se dicere de Spiritu sancto declarat. Sed & paulo post ait: Hæc autem omnia cooperatur unus atque idem Spiritus: ut eum & Deum & Dominum demonstraret. Tamen contra Arianos, non mediocriter argumentum: qui de hoc calumniari solent, quod primò pater, secundò filius, tertio Spiritus

sanctus nominatur. Hic enim istum ordinem permittit. Item manifesta prædicatio est, unius deitatis atque substantiæ Patrem & Filium, & Spiritum sanctum esse, qui potestatem ut Dominus & Deus, singulis quibusque, ut vult, gratiarum dona largitur.

Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Ut appareat illum Spiritum sanctum accepisse.

Alii quidem per spiritum datur sermo sapientiæ. Sapientiæ sermo est, sapienter & aptè ac rationabiliter loqui: & posse disserere, vel docere quod norit sane. Qui ex dono habet sapientiæ, sine suo conatu loquitur & labore: & nemo illi sicut beato Stephano prævalet contraire. Ad utilitatem: & incredulorum, ut credant: & credentes ut firmetur.

Alii autem sermo scientiæ, secundum eundem spiritum. Ut sciat legis mysteria explanare: vel ut præterita noverit, & æstimet de futuris.

Alteri fides in eodem spiritu. Hic fides, ad prodigia faciendâ, quæ montes transferat. Abusivè enim rem posuit pro effectu.

Alii gratia sanitatum in uno spiritu. Ut curet ægrotos.

Alii operatio virutum. Opus virtutis est, demonia ejicere, vel mortuos suscitare.

Alii prophetia. Hoc est, ut futura prædicet.

Alii discretio spirituum, alii genera linguarum. Ut qualis vel quo spiritu veniat, vel loquatur intelligat.

Alii interpretatio sermonum. Alius interpretari poterat, quæ alius loqueretur.

Hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus. Si omnia unus spiritus operatur, quare contristatis, quod aliam gratiam accepisti: & alium quasi majorem partem invaserit, æmulatis: cum hoc non in nostra, sed in donantis sit positum potestate.

Dividens singulis prout vult. Sic quoque spiritum Domini dicit: dum non iustus, sed voluntarius operatur.

Sicut enim corpus unum est, & membra habet multa: Omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt. Per comparationem corporis, ostendit non naturam membrorum, sed officia esse diversa & neminem debere curare cujus sit officii, dum omnes uno eodemque spiritu animentur. Sumit exemplum ex humano corpore: ut doceat ita esse Ecclesias in Christo unum corpus, sicut sunt membra in corpore hominis: ne adversum alterum, alter infletur.

Ita & Christus. Notandum quod Christus per corpus suum dicatur Ecclesia.

Etenim in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive gentiles, sive servi, sive liberi. Ut unum corpus efficiamur in Christo. Quorum ergo spiritualia, & cælestia communia sunt, debent terrena & carnalia communiter possidere, secundum sententiam Prophetæ: Nonne pater unus est omnium? Item hic manifestè ostenditur: quoniam qui baptizantur in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, in una baptizantur substantia: quoniam Trinitas deitatis non habet diversitatem, dicente Apostolo.

Et omnes in uno spiritu vocati sumus. Quasi potionati spiritu, quem accipiunt baptizati per manus impositionem.

Nam & corpus. Revertitur ad exemplum.

Non est unum membrum, sed multa. Non potest totum corpus, unum officium agere: sed unumquodque membrorum id agit ad quod aptum est.

Si dixeris pes. Pes Ecclesiæ dici potest, qui ad intercedendum egreditur.

Quoniam non sum manus. Manus, est ille qui operatur.

Non sum de corpore: num ideo non est de corpore? Et si dixerit auris: quoniam non sum oculus: non sum de corpore: num ideo non est de corpore? Dicebat enim non esse se de corpore: quia hanc quam alii acceperunt gratiam, non habebat.

Si totum corpus oculus, ubi auditus? Si omnes scientes, ubi sunt auditores?

Si totum auditus, ubi odoratus? Si omnes auditores, quis erit boni odoris malive discretor: ut unum corpus efficiamur in Christo.

Nunc autem posuit Deus membra, unumquodque eorum in corpore sicut voluit. Sicut in corpore aptè & ordinatè constituta sunt membra: ita & in Ecclesia unumquodque à Deo, ad id quod aptus est, ordinatur.

Quod si essent omnia unum membrum, ubi corpus? Si omnes unam gratiam haberent, reliquæ ubi essent? nec corpus jam poterant esse, sed membra.

Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. Hoc est, humanum: quod multa membra ostendit.

Non potest autem oculus dicere manui, opera tua non indigeo. Ideo invicem indigemus, ut magis ac magis charitas confirmetur. Nam si unus omnia haberet, adversus ceteros inflaretur.

Aut iterum caput pedibus. Sacerdos est caput: infirmi, pedes Ecclesiæ. Si dixerit auricula: quæ sapiens auditor est: (Nam auris inter cætera auferri dicitur à Judæa per Isaiam Prophetam:) Non sum oculus, non sum ex corpore: non ideo non est de corpore.

Non essis mihi necessarii. Oculus est, qui intelligit: os, ille qui docet vel loquitur linguis.

Sed multo magis quæ videntur membra corporis infirmiora esse, necessariora sunt. Membra quæ spernit in Ecclesia majoris utilitatis esse probantur: sicut in corpore sine manibus & pedibus vivitur, sine intestinis omnino non vivitur.

Et quæ putamus ignobiliora membra esse corporis. Non quo verè sint talia.

His honorem abundantiorum circumdamus. Cum cautius vestimentis, & diligentius conteguntur.

Et quæ inhonestæ sunt nostra, abundantiorum honestatem habent. Honestæ autem nostra nullius egent. Quæ per se pulchra sunt, nullius tegminis egent pulchritudine: ut est caput & manus.

Sed Deus temperavit corpus: ei cui deerat, abundantiorum tribuendo honorem. Minoribus majora dona concedens: ut qui honore minor erat, gratia abundaret.

Ut non sit schisma in corpore. Ut pro invicem solliciti simus: dum alterutro indigemus, ne quis sequatur & gratia & honore privatum.

Sed in idipsum pro invicem solliciti sint membra. Sicut oculi viam pedibus provident, & manus pro toto corpore operantur: & omnia alterutrum membra deseruiunt.

Et si quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra. Si unum membrum dolet, totum corpus affligitur: & ad sanitatem ejus membra omnia collaborant.

Sive gloriatur unum membrum, congaudent omnia membra. Sicut ait Salomon: Corde letante, vultus floret. Nos autem tem compassionem, & congratulationem in contraria permutamus.

Vos autem estis corpus Christi. Hoc est, Ecclesia de carne ejus, & de ossibus ejus: sicut ad Ephesios ait.

Et membra de membro. Toti, corpus: singuli, membra.

Et quosdam quidem posuit Deus. Modo ipsum vult membrorum ordinem demonstrare.

In Ecclesia primò Apostolos. Non in synagoga, ne puteamus eum de antiquis dixisse Prophetis: sicut erat Agabus: cæterum Patriarchas quoque debuerat nominare.

Secundò Prophetas, tertio doctores. Prophetæ sunt, qui explanant obscura Prophetarum: & qui homines exhortantur, sicut alibi dicit: Nam qui prophetat hominibus, loquitur ad ædificationem, exhortationem, & consolationem.

Deinde virtutes, exinde gratias curacionum. Hic virtutes, signa majora significat.

Opitulationes. Hoc est, adjutoria. Unde Paulo in visu dicitur à viro Macedone: Veni, adjuva nos.

Gubernationes, genera linguarum, interpretationes sermonum. Qui sciunt singulos, prout apti sunt gubernare.

Nunquid omnes Apostoli? Nunquid omnes Prophetæ? Nunquid omnes doctores? Nunquid omnes virtutes? Nunquid omnes gratiam habent curacionum? Nunquid omnes linguis loquuntur? Nunquid omnes interpretantur? Hoc est quod superius dixerat: Si essent omnia unum membrum, ubi corpus?

Æmulamini autem charismata meliora. Hoc est, sectamini Prophetas.

Et adhuc excellentiorum. In Græco habet, super modum.

Viam vobis demonstro. Charitatem, per quam pervenit ad Deum: Vult nos magis illa querere quæ ex nobis sunt,

& ad vitam proficiunt, quàm signa quæ non sunt in nostra potestate posita.

Caput XIII.

SI linguis hominum loquar, & angelorum. Non solum omnium hominum, sed etiam si quæ sunt angelorum.

Charitatem autem non habeam: factus sum velut es sômans, aut cymbalum tinniens. Quod non ex se, sed ab alio impulsum solum sonitum reddit, & delectat auditum. Charitas vero ex nobis est, & omnem possidet fructum.

Et si habuero prophetiam, & noverim mysteria omnia. Hic futura prædicare, mysteriorum cognitio est, & omnium secretorum. Scientia verò, nosse omnia quæ fuerint & sunt. Si ista omnia tam magna sine charitate nihil sunt: quanto magis sine abstinentia, jejunio, & his similibus: in quibus sibi plerique relicta charitate gloriantur.

Et omnem scientiam. Et hic scientia magna: quia cum his computatur, etiam si minor sit charitate.

Et si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam: charitatem autem non habuero: nihil sum. Hic intelligitur magna fides esse, quæ in Evangelio grano sinapis comparatur: quæ non propter modicitatem, sed propter integritatem, vel vigorem apposta est. Notandum sanè quod inter cætera etiam omnis fides quæ montes transferat, sine charitate non proficit.

Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. Apostolus de summo charitatis bono tractans, magnis eam proculdubio rebus prætulisse credendus est: neque enim potuerunt rei summa comparari non magna: quod ex ipsis speciebus agnoscitur. Nam linguis hominum loqui, & angelorum, & habere prophetiam, & omnia mysteria nosse, omnemque scientiam possidere, & habere omnem fidem, & ignibus se cremandum tradere, magna esse quis nesciat? His etiam mundi contemptus annectitur: qui si magnus non esset, nec rei summa, id est charitati compararetur, nec inter magna utique poneretur: quod illorum sententiam destruit, qui renunciantibus rebus saculi certo tempore, perfectionem cogente volunt esse præceptum: ut & Apostolis gloriam tollant, quod non voluntarie fecerint, sed inviti: & nostri ævi perfectos, vanos constituent: qui rem alterius temporis frustra nunc voluerunt exercere. Item aliter: Notandum, quod contemptus mundi, martyrio comparatur: contra eos qui illud de Evangelio variis argumentis nituntur exolvere, ubi dicitur ad divitem: Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus.

Et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam: charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Non propter Deum, sed propter gloriam humanam. Vel certe si quis in ipso martyrio adversum fratrem retineat iram, contemnens eum qui iussit nos malitiam proximi oblivisci & in ipsa etiam morte prævaricator existens.

Charitas patiens est, benigna est. Semper bene volens. Modo describit omnia membra, & species charitatis. Parentes quia multum diligunt filios, eorum etiam libenter patiuntur injurias.

Charitas non emulatur: non agit perperam: non inflatur. Nemo illi quem vetè amat invidet, cuiusvis eum esse conspiciat gloriæ vel honoris: sed omnem ejus felicitatem: quasi suam libenter amplectitur.

Non est ambitiosa. Major esse aliis non ambit, & super fratres non cupit dominari.

Non quarit quæ sua sunt. Non quarit quod sibi tantum sit utile, sed quod multis.

Non irritatur. Non incitatur ad jurgia, ab illo quem diligit.

Non cogitat malum. Non solum non facit, sed ne cogitat quidem.

Non gaudet super iniquitate. Contristatur si quem iniquum aliquid vel fecisse vel passum esse conspexerit.

Congaudet autem veritati. Id est, bonis operibus, vel fidei veritati.

Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Suffert injurias, satisfaciendi credit, sperat ejus emendationem: & donec corrigat, patienter expectat.

Charitas nunquam excidit. Hoc est, ipsa sola permanet in futuro. Aut certe, quæ vera est non finitur.

R r r iij

Sive prophetie evacuabuntur, sive lingua cessabunt, sive scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Non omnia scimus, nec omnia prophetamus. Et ita ut in majus proficiamus, destruentur, per ista enim ad perfecta venimus.

Cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Quod sanctis promissum est in futuro.

Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus: cogitabam ut parvulus. Exemplo carnalis incrementi, vult spiritualemente demonstrare profectum.

Quando autem factus sum vir: evacuavi quae erant parvuli. Expofuit qualiter evacuentur, quae superius memoravit.

Videmus nunc. Quasi parvuli, qui non possunt serena cordis luce, perfectè lumen perspicere veritatis.

Per speculum in enigmate. Per speculum legis, quasi reum imaginem contemplamur.

Tunc autem facie ad faciem. Id est, in praesentia.

Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Sicut me perfectè Deus novit, ita & ego quae sunt divina cognoscam.

Nunc autem manent fides. In praesentia tria haec: in futuro sola Dei charitas, & angelorum & sanctorum omnium permanebit. Majus ergo est quod semper erit, quam quod aliquando cessabit. Item in Patre & Filio, & Spiritu sancto, fides stabilis est: additamento enim opus non habet. Spem autem eam manere dicit, quae est non eorum quae videmus. Charitas verò ideo major est omnibus: quia qui diligit, & credit & sperat.

Spes, charitas, tria haec: major autem horum est charitas. Omne quod speramus, credimus: non omne quod credimus, speramus.

Caput XIV.

SECTAMINI charitatem. Omni conatu ipsam sequamini: quia in vestra est potestate.

Amulamini spiritualia, magis autem prophetetis. Et spiritualia dona amulari vos ac quaerere non prohibeo, sed ut magis proficiatis exhortor.

Qui enim loquitur lingua: non hominibus loquitur, sed Deo. Nemo enim audit. Nemo per auditum aurium de his quae dicuntur accipit intellectum, nisi Deus, & qui interpretandi donum accipit, vel qui ejusdem est lingua.

Spiritus autem loquitur mysteria. Iterum linguam significat.

Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad edificationem, & exhortationem, & consolationem. Qui loquitur lingua, semetipsum edificat: qui autem prophetat, Ecclesiam Dei edificat. Notandum quoniam prophetiam doctrinam dicit: expofuit quot modis intelligenda sit prophetia. Quicumque hanc habet, propheta esse censendus est.

Volo autem omnes vos loqui linguis: magis autem prophetare. Hoc quidem volo, sed illud malo: hoc non prohibeo, illud exhortor.

Nam major est qui prophetat. Quia & hoc magnum opus est charitatis, per quod multi proficiunt.

Quam qui loquitur linguis. Quod vos praecipuum existimatis.

Nisi foris interpretetur, ut Ecclesia ad edificationem accipiat. Si interpretetur, aequalis esse poterit prophetanti.

Nunc autem fratres si venero ad vos, linguis loquens: quid vobis prodego, nisi vobis loquar, aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctrina? Suum illis proponit exemplum: erit vobis sola admittatio, non profectus: nisi vobis aut interpreter, aut plana faciam legis occulta quae novi, aut prophetias exponam, aut vos moralibus doceam institutus.

Tamen quae sine anima sunt vocem dantia, sive tibia, sive cithara: nisi distinctionem sonituum dederint: quomodo scietur id quod canitur, aut quod citharizatur? Cum haec inaniamantia, nisi distinctionem habeant, non possunt reddere cantilenam, & ut superflua respuuntur: quanto magis vobis qui spirituales estis, suavitas non aures debet mulcere, sed mentes.

Et enim si incertam vocem det tuba: quis parabis se ad bellum? Ita & vos per linguam nisi manifestum sermonem

dederitis, quomodo scietur id quod dicitur? Si vox tubae incerta fuerit, utrum solemnitatis an belli sit, nemo pugnabit: ita ergo & vester intelligendus est sermo, ut possit ad spirituale praedium Christi milites praeparare.

Eritis enim in aera loquentes. Tam multa ut puta genera linguarum sunt in hoc mundo. Etiam si tam multa loquamini, ut genera sunt linguarum: quid proderit cum omnia in aera solvantur, & nulli proficiant.

Et nihil sine voce est. Nihil sine voce linguam habens.

Si ergo nesciero virtutem vocis: ero ei cui loquar barbarus. Omnis sermo qui non intelligitur, barbarus judicatur.

Et qui loquitur mihi barbarus. Sic & vos, quoniam emulatores estis spirituum ad edificationem Ecclesiae, quare ut abundetis. Quoniam spiritualia dona sectamini, illa magis quaerite quae edificent auditores.

Et ideo qui loquitur lingua: oret ut interpretetur. Oratio hoc loco oris elocutio intelligitur. Sic ergo loquatur, ut gratiae verba quae dicit, possint intelligi: sive oret, ut illi interpretandi gratia donetur.

Nam si orem lingua, spiritus meus orat. Hoc dicit: quoniam si quis incognitis aliis linguis loquatur, mens ejus, non ipsi efficitur sine fructu, sed audienti: quicquid enim dicitur ignorat. Item si lingua dicam: non ego loquor, sed spiritus, qui in me est. Si autem ad orationem requiratur spiritus, sermo non intelligendus est, qui nonnunquam mente alia cogitante precatur.

Mens autem mea sine fructu est. Qui non intelligo quod loquor.

Quid ergo? Orabo spiritu, orabo & mente. Psallam spiritu: psallam & mente. Qui enim interpretatur, necesse est ut ante intelligat quod aliis est dicturus. Item sic est loquendum, ut intelligant alii.

Ceterum si benedixeris spiritu. Benedicatur omne quod verè, & secundum Deum dicitur.

Quis supplet locum idiotae? Laicum significat qui nullo gradu Ecclesiastico fungitur. Aliter: Inanitatem scientiae in corde ignati quis implet?

Quomodo dicit amen super tuam benedictionem? Quoniam quid dicas, nescit. Quomodo tuae perhibet benedictioni testimonium, vel consensum.

Nam tu quidem bene gratias agis, sed alter non edificatur. Quod superius dixerat, omni benedicas, hic ipsum exponit.

Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum lingua loquor. Ne putetis me hanc quoque gratiam non habere, & vos ideo prohibere, & idcirco non loqui.

Sed in Ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui. Sed malo perpaucam ad profectum loqui, quam multa quae nulli proficiant. Quidam sane quaerunt quae sunt quinque verba: à quibus è contrario, quae sint decem millia est quaerendum.

Ut & alios instruam: quam decem millia verborum, in lingua. Id est, proprio intellectu & simplici ratione.

Fratres nolite pueri effici sensibus. Scire debetis quamdiu futurae sunt linguae, vel quare sint datae.

Sed malitia parvuli estote, sensibus autem perfecti estote. Malitia debetis parvuli esse, non sensu: simul ostendit neminem nisi parvulum malitia, sensu esse perfectum. Quia in malivolam animam non introibit spiritus sapientiae.

In lege enim scriptum est: Quoniam in aliis linguis, & in aliis labiis loquar populo huic, & nec sic exaudient me, dicit Dominus. Etiam hoc signum dabo, ut per sanctos meos inusitato sermone loquar, & nec sic eloquentem intelligant.

Itaque linguae in signum sunt, non fidelibus. Hic ostenditur crescente fide, signa cessasse, quando infidelium causa danda esse praedicebatur.

Sed infidelibus. Ut ejus saltem admiratione moverentur. Prophetiae autem non infidelibus, sed fidelibus. Major est ergo & utilior quae fidelibus prodest, & semper est opus.

Si ergo conveniat universa Ecclesia in unum: & omnes linguis loquantur. Hoc est si fieri potest, ut concederetur vobis qui omnes hoc vultis.

Intrent autem idiotae, aut infideles. Idiotae nuper credentes dicuntur hoc loco.

Nonne dicent, quid insanitis? Sicut Judaei de Apostolis dixerunt: Hi pleni sunt musto. Aliter, sicut initio Apostoli, quando acceperunt Spiritum sanctum visi sunt quasi ebrii.

Si autem omnes prophetent: intret autem quis infidelis vel idiota: convincitur ab omnibus, judicatur ab omnibus. Occulta enim cordis ejus manifesta sunt. Quando ejus pulsatur conscientia per doctrinam.

Et ita cadens in faciem, adorabit Deum, pronuncians quod verè Deus in vobis sit. Sicut Nabuchodonosor adoravit Daniele: Verè Deus vester ipse est Deus, postquam somnium quod oblitus fuerat, & interpretationem ejus audisset.

Quid ergo est fratres? Quid ergo est faciendum, vel quid definiemus esse tenendum.

Cum convenitis unusquisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet. Hoc est, intelligit psalmum.

Apocalypsim habet, linguam habet, interpretationem habet. Revelationem aliquam mysteriorum, quod intelligitur revelatio.

Omnia ad edificationem fiant. Nihil sit in vobis quod non vos alterutrum adificet.

Sive lingua quis loquitur secundum duos: aut ut multum tres, & per partes, & unus interpretetur. Hoc est vicissim prophetantes dicant, & unus paulatim interpretetur.

Si autem non fuerit interpretes. taceat in Ecclesia: sibi autem loquatur & Deo. Sua conscientia, & Dei teneat eum gratiam hanc habere.

Propheta autem duo aut tres dicant, & ceteri diducant. Quod si aliis revelatum fuerit sedenti, prior taceat. Potest enim omnes per singulos prophetare: ut omnes discant, & omnes exhortentur. Non stantibus, sed Prophetis sedentibus.

Et spiritus Prophetarum Prophetis subiectus est. Non enim est dissensionis Deus, sed pacis. Sive gratia spiritus alteri prophetae consentit, ut alterutrum sibi cedant: sive spiritum humilitatis, & charitatis debent habere Prophetae. Quia Deus qui in ipsis est, non est Deus dissensionis, neque superbiae. Item hoc ait: quia in quo est spiritus prophetiae, ipse aliis Prophetis per societatem gratiae subiectus est: in qua non amulatur alterum prophetare, cum ei fuerit revelatum.

Sicut & in omnibus Ecclesiis sanctorum doceo. Sic est ubique, ne novi aliquid me vobis imperare putetis.

Mulieres in Ecclesia taceant. Non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse: sicut & lex dicit. Quia contra ordinem est naturae vel legis, ut in conventu virorum feminae loquantur. Quaeritur ergo quomodo alibi dicat, mulieres docere prudentiam, & castitatem debere. Sed hoc in sexu suo: sed & hic designat locum, ubi taceant: alibi eis loqui permittit, sicut & lex dicit.

Si quid autem volunt discere. Quia & vir prius factus est, & Sara Dominum vocabat Abraham.

Domini viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia. Ne videretur eas etiam discere vetuisse, domi illas hoc quid publice non decebat, facere debere praecipit.

An à vobis verbum Dei processit: aut in vos solos pervenit? Nunquid doctrina Christi, aut ex vobis est, aut apud vos remansit. De scientia similiter est dicendum.

Si quis videtur propheta esse, aut spiritualis: cognoscat quae scribo vobis: quia Domini sunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. Hoc probatis verum Prophetam, si ista cognoverit Domini mandata esse quae dico: si quis autem ignorat haec, ignorabitur & à nobis, & à Domino dicente eis, qui se in ejus nomine prophetasse dicebant, nescio vos.

Itaque fratres amulamini prophetare: & loqui linguis nolite prohibere. Illud sectamini, hoc prohibere nolite.

Omnia autem honestè & secundum ordinem fiant in vobis. Nihil perverso ordine, aut per contentionem vel inanem gloriam faciatis.

Caput XV.

NOTUM autem vobis facio, fratres, Evangelium quod praedicavi vobis. Incipit causa resurrectionis. Inter cetera, quidam Corinthiorum etiam resurrectionem carnis ausi fuerant ex veteris scientiae praesumptione negare: qui hic ab Apostolo arguuntur.

Quod & accepistis. Ne illi hoc non credidisse viderentur: vel omnes creditum respuisse.

In quo statis: per quod & salvamini. In cuius doctrina

statis, & per quod salutem speratis: & in praesenti de divinis infirmitatibus saepe salvamini.

Qua ratione praedicaverim vobis. Tota ratio praedicationis nostrae haec est, ut resurrectionem credatis: hoc est enim primum omnium qui Christo deserviunt: alioquin superfluum omnis labor est orationum juniorumque, quem in hac vita patimini, cum vobis hic prospera vel adversa cum infidelibus esse communia videantur: sicut & ipsi solent pagani proponere: quid ab illis amplius habemus: & verum est: si horum laborum praemium in vita alia non habemus, peiores illis sumus: quia illi vel in praesenti voluptatum & luxuriae consolationem habere videntur.

Si tenetis: nisi frustra credidistis. Si fidei vestrae & laboris praemium non speratis, superflua haec credidistis.

Tradidi enim vobis in primis. In primordio, sive maxime.

Quod & accepi. Vel à lege, vel à prioribus, sive per revelationem Christi.

Quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris, secundum scripturas: & quia sepultus est. Posset quidem Apostolis praedicantibus, & multa virtutum signa facientibus haberi fides, esse ipsum Christum quem evangelizant: sed ut majore beatus Apostolus autoritate firmaret hunc esse Christum Salvatorem mundi, quem Moyses & Prophetae annuntiaverunt: ideo secundum scripturas praedictum esse commemorat: sicut inter cetera Isaia Propheta dicit: Sicut ovis ad occisionem ducitur, & quasi agnus coram tondente se obmutescit. Item infra idem Propheta: Et dabit impius pro sepultura, & divitem pro morte sua. Similiter Osee Propheta, tertia die resurrectionem Christi futuram annunciat, dicens: Vivificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, & vivemus in conspectu ejus.

Et quia resurrexit tertia die, secundum scripturas. Sicut Osee dicit: Vivificabit nos in biduo, & die tertia resurgemus.

Et quia visus est Cephe. Quod in Evangelio dicitur: Apparuit Simoni.

Et post hoc undecim. Iterum Petro, & reliquis decem.

Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc: quidam autem dormierunt. Vides quia in Evangelio non omnes scriptae sunt visiones, nisi quae sufficerent ad fidem. Hic autem, quoniam de Apostolis dixerat, etiam hoc addidit: ne Apostoli tanquam intimi ejus, putarentur esse mentiti. Et ut major fides multitudini testimonii haberetur: etiam multi vivere dicuntur qui possint interrogati dicere quae viderunt.

Deinde visus est Jacobo. Jacobo scorsum apparuit.

Deinde Apostolis omnibus. Sive iterum, sive Apostolis quos extra duodecim ad praedicandum misit.

Novissime autem omnium. Ne putarent eum audita potius quam visa narrare.

Tanquam abortivo. De cuius vita desperatum est. Visus est & mihi. In via scilicet, vel in templo.

Ego enim sum minimus Apostolorum. Minimus tempore, non labore.

Qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. Fili peccasti: ne adicias iterum, sed & de pristinis deprecare. Unde & per Isaia Dominus dicit: Ego sum qui deleo iniquitates tuas: & non memorabor, tu autem memorare. Melius est enim dimissa recordari peccata, quam detenta oblivisci.

Gratia autem Dei sum, id quod sum: & gratia ejus in me vacua non fuit. Non fuit sine fructu, sicut ille qui talentum Domini defodit in terram.

Sed abundantius illis omnibus laboravi. Quia illis diutius.

Non ego autem, sed gratia Dei mecum. Non ex me, sed gratia Dei: nec se sine gratia dicit in Evangelio laborasse, ne contra illud quod superius dixerat sibi aliquid dari videretur: nec gratiam sine se, ut liberum servaret arbitrium.

Sive enim ego, sive illi: sic praedicavimus, & sic credidistis. Unde igitur & nos sic praedicavimus, & vos similiter credidistis: quia Christus idcirco surrexit primus, ut viam resurrectionis aperiret: hoc illis commemorat, ut illi quod consequens est negare non possint.

Si autem Christus praedicatur quod resurrexit à mortuis.